

Освітнянське Слово

№ 39–40
7 листопада
2012 року

slovo@ippo.if.ua

Видання головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації, Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Івано-Франківського обласного комітету профспілки працівників освіти і науки України

9 ЛИСТОПАДА –
ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ І МОВИ

ПАМВО БЕРИНДА – ДУХОВНИЙ СВІТОЧ РІДНОГО КРАЮ

Памво Беринда – видатний діяч української культури XVII ст., який був не тільки талановитим ученим-лексикографом, а й поетом, перекладачем, друкарем і гравером.
В. Німчук

Блискуча епоха останньої чверті XVI – першої половини XVII ст., що її М. Грушевський назвав “першим національно-культурним відродженням України”, залишила нам низку імен визначних діячів культури і пов’язаних з їхньою діяльністю пам’яток. Одним із таких є друкар, учений-філолог, письменник, художник і педагог Павло Беринда, більш відомий під чернечим іменем Памво.

Проте, якщо зараз запитати пересічного українця, що він знає про цю особистість, переважна більшість не пригадає нічого. Ще

Обдаровані діти

ЮНІ ЕРУДИТИ ПРИКАРПАТТЯ

У вересні – жовтні 2012 року головним управлінням освіти і науки обласної державної адміністрації спільно з обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти проведено обласні турніри юних математиків, хіміків, географів, економістів, біологів та правознавців.

У змаганнях взяли участь 84 команди загальноосвітніх навчальних та закладів нового типу з різних куточків Прикарпаття: Верховинського, Галицького, Долинського, Коломийського, Калуського, Рожнятівського, Снятинського, Тисменицького, Надвірнянського районів, міст Калуша, Коломиї, Івано-Франківська, навчальні заклади обласного підпорядкування: обласний ліцей-інтернат “Фізико-технічний ліцей при Івано-Франківському національному університеті нафти і газу” та обласний ліцей-інтернат для обдарованих дітей із сільської місцевості.

Учасники продемонстрували ерудицію, уміння спілкуватися,

ласть представляло 10 команд. Зокрема, в інтелектуальних змаганнях юних географів диплом I ступеня здобула збірна м. Івано-Франківська; у турнірі юних біологів перемогли команди Ка-

луської гімназії (II місце) та збірна Івано-Франківської області (III місце); юних економістів – Надвірнянського ліцею (III місце); юних математиків – Івано-Фран-

цю особистість, переважна більшість не пригадає нічого. Ще інші висловляться, що його ім'я пов'язане з друкарством. І тільки найбільш обізнані повідомлять про "Лексикон словенороський...", відомий словник, автором якого був Беринда.

(С. 3)

Учасники продемонстрували ерудицію, уміння спілкуватися, дискутувати, переконувати, висловлювати власні думки з приводу запропонованих завдань та аргументовано відстоювати їх. Наприкінці жовтня проводились Всеукраїнські турніри у різних містах України. Нашу об-

ласт (III місце), юних економістів – Надвірнянського ліцею (III місце); юних математиків – Івано-Франківського природничо-математичного ліцею (II місце) та фізико-технічного ліцею-інтернату (III місце), юних правознавців – збірної міста Івано-Франківська (III місце).

Наш кор.

“ОЛІМПІЙЦІ” ПОВЕРНУЛИСЬ З НАГОРОДАМИ

Прикарпатські школярі стали призерами Міжнародної учнівської олімпіади в Аргентині та Кореї

2

ОСВІТЯНСЬКИЙ ПРОСТІР ГАЛИЦЬКОГО РАЙОНУ

діляться досвідом роботи в даному напрямі

4-5

Освітня стратегія галицьких педагогів спрямована на забезпечення функціонування, розвитку і підвищення якості освітніх послуг. На сторінках газети вони

ПОРАДИ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ

Матеріали рубрик “Поради психолога” та “Юридичні консультації” подають відповіді на питання, які сьогодні є актуальними

6

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України інформує

Новини
1 листопада розпочалася реєстрація осіб, які бажають взяти участь у пробному ЗНО. Детальну інформацію стосовно порядку реєстрації розміщено на сайті РЦОЯО, на території якого особа бажає проходити пробне ЗНО.

* * *

1-2 листопада відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція “Діяльність районних (міських) методичних кабінетів в умовах запровадження державних освітніх стандартів та інформаційно-комунікаційних технологій”. Захід присвячувався 45-річчю створення в Україні районних (міських) методичних кабінетів. Учасники підтримали пропозиції заступника міністра Б. Жебровського про функціонування методичних служб як своєї “швидкої методичної допомоги” та ухвалили відповідні рекомендації, які передали до міністерства.

5 листопада 2012 р. Віце-прем'єр-міністр України, Міністр охорони здоров'я Р. Богатирьова та Міністр освіти і науки, молоді та спорту України Д. Табачник підписали спільний наказ № 870/1246 “Про посилення заходів з профілактики гострих кишкових інфекцій та харчових отруєнь серед дітей у загальноосвітніх навчальних закладах”. Насамперед наголошується на необхідності створення комісії для перевірки дотримання умов перебування, навчання і виховання дітей у ЗНЗ.

* * *

9 листопада стартує III Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. Оскільки 2014 р. у нашій державі відзначатиметься 200-річчя від дня народження Т. Шевченка, завдання творчих робіт можуть передбачати теми, пов'язані з життям і творчістю Кобзаря, історичною спадщиною українського народу тощо.

У день української писемності і мови традиційно розпочинається Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика.

* * *

Лист № 1/9-794 від 01.11.12 р. міністерство оголошує проведення з 19 до 23 листопада 2012 р. Всеукраїнського фестивалю “Гармонія руху” за участю вихованців ДНЗ різних типів і форм. Програма заходу передбачає охоплення дітей різних вікових категорій, участь їхніх батьків, використання різноманітних форм організації дитячої життєдіяльності тощо з метою збереження і зміцнення здоров'я вихованців ДНЗ, активізації діяльності у фізкультурно-оздоровчому напрямі.

Із сайту Міністерства

“ОЛІМПІЙЦІ” ПОВЕРНУЛИСЬ З НАГОРОДАМИ

Четверо прикарпатських школярів в учнівських олімпіадах міжнародного рівня прославили нашу область та отримали престижні нагороди.

Любомир Романів, вихованець 11-го класу Калуської гімназії представляв Івано-Франківщину у складі української команди на VI-й Міжнародній учнівській олімпіаді з географії (IESO 2012), що проходила в м. Оллаварія (Республіка Аргентина). Він зумів вибороти бронзову медаль і диплом, відзначившись найкращою дослідницькою роботою.

Учні 11-х класів Української гімназії № 1 в Івано-Франківську Арсен Масляк, Долинського природничо-математичного ліцею Іван Ільницький та Довговойнилівської школи I–III ступенів Калуської районної ради Андрій Лупа брали участь у XVII Міжнародній учнівській олімпіаді з астрономії в м. Кванджу (Республіка Корея). За її підсумками А. Масляк здобув срібну медаль, І. Ільницький – бронзову нагороду.

За розпорядженням голови облдержадміністрації Михайла Вишиванюка цим об-

дарованим дітям вручили грошову нагороду в розмірі 6,5 тис. грн кожному.

Адже, як наголосив заступник голови облдержадміністрації Іван Іваницький, вітаючи талановитих школярів та їхніх батьків:

– Це надзвичайно важливо, що діти продемонстрували прекрасні знання і впер-

ше відчували, що представляли державу України. Вирізнитися з-поміж 80-ти учасників із цілого світу – просто унікальна подія.

Для юнаків такий випадок у їхньому житті став зворушливою миттю і водночас справжнім заохоченням до наполегливої праці.

Наш кор.

ВІРЮ В МАЙБУТНЄ ТВОЄ, УКРАЇНО

Справжнім виявом творчої уяви молоді став конкурс стіннівок із такою патріотичною назвою.

Основною метою конкурсу стало створення умов для інтелектуального і духовного розвитку та патріотичного виховання, а також шанобливого ставлення до відродження духовної культури українського народу.

На розгляд журі було представлено 50 стіннівок та плакатів талановитої молоді. Конкурс розпочався у місті Івано-

ШКОЛА ШЛЯХЕТНИХ УКРАЇНОК ПРОДОВЖИЛА СВОЮ РОБОТУ

У Коломиї відбулося урочисте відкриття другого року впровадження унікального проекту “Школа шляхетних українок”, заснованого Союзом українок на чолі з Марією Гнатюк.

У відкритті школи в залі Катехитичного коледжу Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ були присутні чимало поважних гостей: Роман Іваницький, заступник голови Івано-Франківської облдержадміністрації; Юрій Михайлюк, дирек-

ція Окуневська, Уляна Кравченко, Констянтина Малицька, Мілена Рудницька; жінок-воїнів Олени Степанів, Софії Галечко, Павлини Михайлишин, Ганни Дмитерко... Нині їхній шлях продовжує заступник голови СУ п. Ростислава Федак. Серед

усіх її програм і проектів головне творіння – Школа шляхетних українок у Сихівському районі славного міста Львова. Саме п. Ростислава є автором програми, у якій втілено прагнення навчити дівчат бути шляхетними українками, перш за все сильними духом і гордими за свою націю. Юні леді

тор МПК “Народний дім”; Леся Білищак, керівник апарату Коломийської райдержадміністрації; о. Захар, директор Катехитичного коледжу; Уляна Шведюк, голова Союзу українок Івано-Франківської області та інші.

мають залишатись упевненими в собі, уміти знайти мудрий вихід з непростих життєвих ситуацій. Майбутні дружини вчаться любити і прощати, готуючись до найвищої місії на Землі – материнства; відчувати в собі й цінувати триєдність тіла, душі і духа.

Захід проходив у приміщенні Івано-Франківського ВПУ СОТ серед студентів ВНЗ I–II рівнів акредитації та учнів ПТНЗ.

На розгляд журі було представлено 50 стіннівок та плакатів талановитої молоді. Насамперед, вони відзначились творчим підходом, змістовністю, художнім рівнем і багатством фантазії авторів. У результаті визначились кращі роботи Надвірнянського ПТУ № 11, Калуського ВПУ № 7, Івано-Франківського ВХПУ № 3, Отинійського ПЛЕТ, Прикарпатського лісогосподарського коледжу, Надвірнянського коледжу НТУ.

Світлана ГЛАДКА,
завідувач лабораторії технічної творчості та декоративно-ужиткового мистецтва ІФДЦЕВ

ЗУСТРІЧ У ЛІЦЕІ

Родинно-сімейне виховання завжди є вагомим ланкою навчально-виховного процесу національної школи. Виховати майбутнього сім'янина, громадянина, свідомого своєї складної життєвої місії як людини, донести до юнака чи дівчини високі моральні орієнтири сімейних взаємин, а надто якщо вони сформовані у глибинних пластах національної народної педагогіки, – украй важливі питання виховного процесу. Проблематичність його полягає в антитезі загальнолюдських ціннісних орієнтирів моральності та реалій суспільства, наповненого складними перипетіями сучасної молоді сім'ї.

На таких важливих питаннях виховання молоді особливо велику увагу зосереджують дирекція, педагогічний та батьківський колективи Івано-Франківського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості.

Нещодавно в навчальному закладі відбулася зустріч учнівського та педагогічного колективів із відомим українським психологом, викладачем Лідією Нейкурс, яка перебувала на Прикарпатті. Захід організували вихователі ліцею-інтернату Уляна Фушич та Олександра Владика.

Зокрема, Лідія Нейкурс у своїй лекції “Для чого потрібна сім'я” торкнулася проблематики взаємин у сучасних молодих сім'ях, питань формування високих моральних якостей у молоді людини, яка поспішає у доросле життя, обов'язків та прав подружжя з погляду суспільства та релігії. Також навела обурливі факти руйнації підвалин довіри, відповідальності та

обов'язків між молодими людьми, що вирішили пов'язати свої долі.

Лекція Л. Нейкурс змусила ліцеїстів замислитися над суттю людського життя, призначенням людини, відповідальності перед тими, хто поруч із нами.

– Сім'я – цеглинка суспільства, – відзначила на засіданні методичної наради Мар'яна Романюк, керівник методоб'єднання вихователів обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості. – І тому виховати молоду особистість із високими моральними якостями, майбутнього сім'янина, дружину, матір – щоденна турбота і педагогів, і батьків, і громадськості.

Борис СТЕПАНЮК,
вихователь обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості

Це перша відновлена школа такого типу на Івано-Франківщині. Подібні заклади діяли в Україні ще у XVIII столітті. У них виховували берегинь родинного вогнища, жінок з активною життєвою позицією.

Оскільки перший досвід роботи школи вже є, організатори внесли незначні корективи. Так, навчання розпочинається на місяць швидше; до навчальної програми включають нові теми з юридичної справи; приділятиметься увага важливості кожної з тем предмета “Етикет” (“Столовий етикет” та “Етикет одягу”), психологічним тренінгам. Загалом оглядово охоплено приблизно 25 дисциплін. Особливе значення зосереджене на поверненні книги в життя молоді.

Також розширюється коло вчителів-волонтерів із Коломиї та Львова. Запрошено професора Зіновію Нагачевську з Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника для лекцій “Жіночі рухи та педагогічна думка в Західній Україні”.

Цьогоріч набрали 22 учениці. Слухачів позакласного курсу шляхетності зараховували здебільшого за рекомендацією адміністрації школи.

Під час відкриття присутні мали змогу побачити і перших випускників, які своїм виглядом, манерами спілкування підтвердили статус майбутніх перших леді. З їхніх уст почули не тільки легенду про жінку, а й побачили, який вплив на дівчат має школа.

Нам слід захоплюватися рішучістю, мужністю і високим духовним покликанням таких визначних громадсько-політичних діячок, як Наталія Кобринська, Со-

бо тіло народжує людські почуття, душа пробуджує людський розум, а дух оживляє людську мудрість. Вони на все життя засвоюють істину: коли почуттям володіє розум від душі, а над душею панує мудрість

Набуття найкращих якостей навчить дівчат бути інтелегентними та привабливими.

Діяльність школи шляхетних українок побудована на засвоєнні знань з таких напрямів, як:

**основи гендерної освіти;
краєзнавство;
економіка;
екологія;
християнська етика;
мова й етикет;
косметологія;
історія мистецтва;
кулінарія;
сучасна жінка – яка вона;
молодіжні субкультури;
життєва перспектива молоді в Україні: міф та реальність.**

від духа, тоді народжується справжня людина. Надзвичайно багато різних факторів варто з'єднати в єдине, щоби виховати справді шляхетну дівчину-українку.

Досвід коломийських союзниць ґрунтується на традиціях Прикарпаття. Його активно переймають інші райони. Цього року почала працювати аналогічна школа в Рогатині. Підготовча робота до відкриття таких закладів ведеться в Городенці, Надвірні.

Світлана СМІХ,
старший викладач ОІППО

9 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ І МОВИ

У день свята

СИЛА, ЯКА РУХАЄ НАРОДОМ

*В землі віки лежала мова
І врешті вибилась на світ.
О мово, ночі коліскова!
Прийми мій радісний привіт.
Навік пройшла пора безславна.
Цвіти і сяй, моя державна...*

Олександр Олесь

Указом Президента України та з ініціативи громадських організацій у нашій державі щорічно з 1997 року відбувається святкування Дня української писемності й мови 9 листопада. За християнським календарем, саме цього дня вшановується пам'ять Преподобного Нестора-Літописця, який є визначною людиною в становленні національної історії та словесності. Уже в 17-річному віці він прийняв чернецтво, а пізніше висвячений у сан диякона. Нестор був книжником з широким історичним світоглядом і великим літературним хистом. Автор двох відомих творів – “Житіє Бориса і Гліба” та “Житіє Федосія Печерського”, складених у кінці XI або на початку XII століть. У цих працях Нестор, утверджуючи християнські ідеали, сприяв поширенню культу перших християнських святих Київської держави.

Всесвітню славу Нестору принесла його участь у літописанні

Разом з розвитком писемного художнього слова український народ став великою нацією, здатною вирішувати питання будь-якої складності й значення. І вже у XX ст., незважаючи на численні заборони й переслідування, українська мова виконує численні суспільні функції в усіх стилях і жанрах громадської діяльності.

У цей день традиційно стартує Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика. Історія виникнення конкурсу засвідчує, що, за ухвалою Ліги українських меценатів, так він названий на честь відомого канадського підприємця українського походження, мецената і філантропа, знаного своїм вагомим внеском у фінансування українознавства на Заході та в Україні. Саме Петро Яцик був незмінним фундатором Міжнародного благодійного фонду “Ліга українських меценатів” і почесним його президентом. Конкурс було засновано у травні 2001 року, і проводиться він щорічно.

9 листопада відбувається також вшанування найкращих популяризаторів українського слова, заохочення видавництва, які випускають літературу українською мовою. Та-

(Продовження. Поч. на с.1)

На допомогу вчителю

ПАМВО БЕРИНДА – ДУХОВНИЙ СВІТОЧ РІДНОГО КРАЮ

Проблема, напевно, у тому, що про самого лексикографа зараз відомо не так уже й багато, а загальна кількість наукових праць стосується переважно вже згаданого вище словника. Галицький краєзнавець І. Драбчук висловив думку, що своєю різнобічною спадщиною, яка дійшла до наших днів, Памво Беринда заслуговує не тільки на справедливе визнання в науці всього слов'янського світу, яке він уже має, але й на те, щоб про нього знали і його шанували на Батьківщині.

13 липня 2012 року минуло 380 років з дня смерті П. Беринди. На жаль, могила видатного друкаря не збереглася, але збереглася в нащадків пам'ять про того, хто все своє свідоме життя присвятив ідеї Просвітництва, бо він чи не першим зрозумів велике значення книги в людському житті. Тому один з уроків присвячую цій визначній постаті.

Пропоную завдання, які можна використати на уроці української мови на тему “Складно-підрядні речення з кількома підрядними. Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними” (9 клас).

1. Спостереження з елементами аналізу

Записати речення. Знайти головну й підрядні частини. Визначити залежність підрядних частин. Накреслити лінійні схеми. До кожного речення дібрати відповідну графічну схему. Свій вибір аргументувати.

першомученика” та ін.), які мали виховний зміст. У ті часи, коли кожна книга застосовувалась із навчальною метою, видання “Анфологіону”, передмову до якого написав П. Беринда, було однією з найперших спроб створення ілюстрованих посібників. Найголовнішою його працею став Лексикон..., до якого ввійшло більше 7 000 слів, над яким учений працював 30 років (з Вікіпедії).

• *Визначити, яке речення “зайве”. Пояснити чому. (“Зайвим” є перше складнопідрядне речення, у якому поєднано неоднорідну підрядність з послідовною).*

3. Вільний диктант

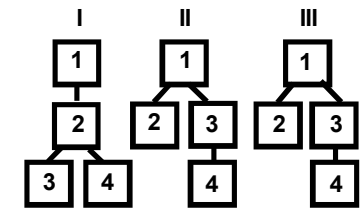
Прослухавши або прочитавши текст, записати його, використовуючи складнопідрядні речення з кількома підрядними.

Видатний просвітитель народився в містечку Єзупіль, яке в ті роки другої половини XVI ст., коли він жив, називалося Чешибіси. Початкову освіту здобув, вірогідно, у Крилосі, де на нього звернув увагу єпископ Гедеон Балабан, котрий разом зі своїм племінником Федором володіли друкарнями в Крилосі і Стратині. Тоді, коли Беринда вчителював у Львівській братській школі, видрукувано “Вірші на Рождество”, які автор присвятив львівському єпископу Єремії Тисаровському. Коли архимандрит Єлисей Плетенецький запросив Беринду до Києва, він працював над випуском книги “Анфологіон”, що вийшла друком 1619 р. в друкарні Кирила Почерської Лаври. 1623

частини, які відповідають на запитання, записати в дужках питання. Утворені речення записати. У них визначити тип підрядності. Накреслити схеми.

1. Памво Беринда – один із тих діячів, (які?) ... (які?) ... 2. (Колі?) ..., саме в цей період у Києві формувалась гурток видатних просвітителів, письменників, перекладачів, (які?) ... 3. Іосв 1627 р. П. Беринда видає головну оригінальну працю “Лексикон словенороський...”, (з якою метою?) ... (в який час?) ...

• *За поданими схемами-моделями скласти складнопідрядні речення з комбінованою підрядністю.*

5. Редагування

Відредагувати деформований текст, записати речення у правильному порядку. Розставити розділові знаки.

Залишив після себе багато чудових книг головне місце серед яких займає “Лексикон словенороський”. Він був талановитим друкарем поетом гравером педагогом. Ця любов виражалась у їхніх рішеннях та праці що приносила користь людям і державі. В історії нашого краю завжди були люди які доносили її до

Завдяки державницькому підходу до розуміння історії та сучасності, широті світогляду й літературному обдаруванню Нестора “Повість минулих літ”, як зазначав академік Дмитро Ліхачов, є не просто зібранням фактів давньоруської історії і не просто історико-публіцистичним твором, а цілісною, літературно викладеною історією Київської Русі. Тому в столиці обряд відзначення Дня писемності й мови

цілісною, літературно викладеною історією Київської Русі. Тому у столиці уряд відзначення Дня писемності й мови розпочинається із покладання квітів до пам'ятника Нестора-літописця у сквері біля Києво-Печерської лаври.

Цього дня варто, очевидно, згадати складні й тривалі етапи розвитку та становлення української мови. Перший період формування мови – додержавний (VII–XI ст.). Водночас це і дописемний вік, коли українська мова лише ось-ось виокремилася із праслов'янської. Наступний етап – один із найбільш значимих і вагомих – українська мова в Київській державі (XI–XIII ст.). У той час відбувається використання старослов'янської та давньоукраїнської літературних мов у світсько-художньому, офіційно-діловому, літописному та конфесійному стилях. Польсько-литовський період (XIV–XVII ст.) поділяється на два окремі етапи, які відповідають діяльності двох названих держав на етнічних українських землях. Урівноважене й мудро виважене співіснування в польсько-литовській епісі староукраїнської та церковнослов'янської мов забезпечили розширення їхніх функцій, а відповідно – розквіт освіти, науки, авторської творчості. Московська доба (кінець XVII – початок XVIII ст.) в історії розвитку мови характеризується занепадом староукраїнської мови, припиненням використання церковно-слов'янської та зародженням нової літературної мови. У період з кінця XVIII до XIX ст. відбувається формування нової літературної мови крізь призму розвитку художнього стилю. Адже саме в цей час виходить друком “Енеїда” Івана Котляревського, виникає творчість генія України – Тараса Шевченка. Зачинателем сучасної української літературної мови традиційно вважають Івана Котляревського, а основоположником – Тараса Шевченка.

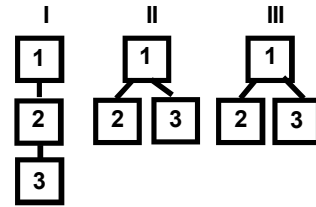
Київської Русі. Він переробив зведення Никона (1073) та Іоанна (1093), опрацював низку нових усних і письмових джерел, довів розповідь до 1113 року, надав їй літературної форми. Так, на початку XII ст. виникла перша редакція “Повісті минулих літ”, оригінал якої, на жаль, утратився в плінні часу, але його згадують в інших редакціях твору. Написання “Повісті минулих літ”, безперечно, було справою життя Нестора. Патріот Київської Русі обстоював її політичну єдність, виступав проти міжкнязівських чвар. Історію Русі розглядав як частину історії людства.

кож цього дня традиційно пишуть загальнонаціональний радіодиктант, який проводить Національна радіокомпанія України.

Як відомо, усвідомлення межної ваги рідного слова як невід'ємної складової нації допомагає їй вистояти у складні часи історичного розвитку.

Світлана ЛУЦАК,
доктор філологічних наук,
професор кафедри
української літератури
Прикарпатського
національного університету
імені Василя Стефаника

ми. До кожного речення дібрати відповідну графічну схему. Свої вибір аргументувати.

1. Ще 1851 р. у львівській газеті “Зоря Галицька” була вміщена стаття Йосипа Левицького, що розповідала про Памва Беринду, якого він вважав уродженцем Єзуполя (І. Драбчук). 2. Можемо припустити, опираючись на повідомлення старожилів про заможність роду Бериндів, який однак не належав до шляхти, що тільки така родина, а не бідна, могла дати майбутньому друкареві відповідну освіту (І. Драбчук). 3. Беринда деякий час жив у домі єпископа Гедеона Балабана і пізніше розповів, що в Балабанів була велика бібліотека, що серед книжок знаходились Біблії п'ятьма мовами (І. Дейчаківський).

2. Вибірково-розподільна робота

• *Виписати складнопідрядні речення за варіантами: I – з послідовною підрядністю; II – з неоднорідною підрядністю; III – з однорідною підрядністю. Свої вибір обґрунтувати.*

• *Накреслити графічні схеми.*

Після закінчення Львівської братської школи, однієї з найкращих у тогочасній Україні, П. Беринда працював у друкарні Федора Балабана в Стрятині, де почав складати “Лексикон словеноросійкий...”, який близький за змістом до енциклопедичного словника. Паралельно вчений викладав у Львівській братській школі, де використовував у навчальному процесі відомі твори українських педагогів того часу і власні вірші (“Різдвяні вірші”, “На Стефана

“Амфологійон”, що вийшла друком 1619 р. в друкарні Києво-Печерської Лаври. 1623–1624 рр. під керівництвом Беринди надруковано розкішне видання книг “Бесіди на діяння св. апостолів Іоанна Златоустого” та “Бесіди на 14 послань св. апостола Павла”, які Лавра доручила друкареві відвезти до Москви, щоб подарувати їх цареві й патріарху Філарету.

Найбільшу славу вченому приніс знаменитий словник “Лексикон словеноросійський та імен толкованіє” (1627), який він збирав більше ніж тридцять років і яким утвердився як безкомпромісний учений-лексикограф. Його постать посідає чільне місце в історії української культури XVI–XVII ст., бо не було, здається, галузі, до якої він не приклав би свої працюючі руки.

2008 р. у сквері, що знаходиться біля Єзупільської школи, вдячні нащадки встановили пам'ятник Памву Беринді – уродженцю Єзуполя, який став одним із найвідоміших друкарів, літераторів Середньовіччя.

4. Творче моделювання

• *Доповнити складнопідрядні речення ще однією підрядною частиною. Визначити тип речень. Накреслити схеми.*

“Різдвяні вірші” П. Беринди ... звучать сучасно, тому що вони – про загальнолюдські духовні цінності.

1629 р. П. Беринда видав “Святці” (12 арк.), весь текст яких був вирізьблений на дерев'яних дощечках технікою гравюри, ...

Проходячи під каштанами Києво-Печерської лаври, відвідуючи Музей книги, що знаходиться на місці давньої друкарні, ... , будемо завжди згадувати цього великого діяча (за М. Жарких).

• *До поданих головних частин складнопідрядних речень додати самостійно складені підрядні*

носила користь людям і державі. В історії нашого краю завжди були люди які вершили її долю. Це непересічні особистості перед якими нітилися вороги якими захоплювалися побратими і яких шанували сучасники. Безперечно багато з відомих діячів минушини претендує на всеукраїнське визнання. Вони славилися мудрістю сповідували моральні та релігійні цінності і просто любили свою землю. Серед них – Памво Беринда справжній патріот який кажучи словами Кобзаря і чужому навчався й свого не цурався (за І. Драбчуком).

Список літератури

- Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства: навч. посібник / С. П. Бевзенко. – К.: Вища школа, 2006. – 88 с.
- Драбчук І. В. Постаті Галицької історії / І. В. Драбчук. – Івано-Франківськ: СІМІК, 2011. – 176 с.
- Драбчук І. В. Родом з околиць Галича. Тасмниці походження Памва Беринди / І. В. Драбчук // Галичина. – 2009. – № 112. – С. 5.
- Горецький П. Й. Памва Беринда і його “Лексикон словеноросійський” / П. Й. Горецький // Українська мова в школі. – 1956. – № 2. – С. 23.
- Колосова В. П. Питання східнослов'янської лексикографії XI–XVII ст. / В. П. Колосова. – К.: Наукова думка, 1979. – 243 с.
- Лексикон словеноросійський Памви Беринди / [ред. В. В. Німчук]. – К.: Наукова думка, 1961. – 271 с.
- Німчук В. В. Староукраїнська лексикографія в її зв'язках з російською та білоруською / В. В. Німчук. – К.: Наукова думка, 1980. – 347 с.

Ірина СИЛЮК,
учитель Єзупільського НВК
“школа I–III ст.-дитячий садок”
Тисменицької районної ради

ЯКІСНА ОСВІТА – ОСНОВА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Освітня стратегія району спрямована на забезпечення функціонування і розвиток дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, підвищення якості освітніх послуг з урахуванням демографічної ситуації відповідно до вимог суспільства, стану соціально-економічного розвитку, запитів громадян.

У системі освіти району функціонує 80 навчальних закладів, із них: 2 гімназії; 47 загальноосвітніх шкіл; 5 НВК школа I ст. – дошкільний навчальний заклад; 19 дошкільних навчальних закладів; 3 позашкільні установи; 2 МНВК.

Модернізація дошкільної освіти є однією з найважливіших складових процесу оновлення освітньої системи.

Пріоритетними напрямками розвитку дошкільної освіти в районі є індивідуалізація освітнього процесу шляхом збереження й розвитку багатофункціональної мережі ДНЗ, формування в них адаптованої здоров'язберігальної системи, оновлення змісту, форм, методів і засобів навчання, виховання і розвиток дітей відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти та чинних програм розвитку дитини, зокрема програм "Я у світі", "Впевнений старт", сприяння впровадженню експериментальної та

Наступною сходинкою безперервної освіти є початкова школа. Після затвердження нового Державного стандарту початкової загальної освіти починається відлік її нової історії.

інноваційної діяльності, а також інклюзивної освіти, урахуваючи досвід інших країн та найкращих надбань вітчизняної педагогіки і психології, модернізація матеріально-технічної бази дошкільних навчальних закладів.

Відповідно до освітніх запитів населення в районі поступово змінюється мережа ДНЗ. Реорганізовується Мединська школа I–III ст. у Мединський НВК ДНЗ ЗОШ I–III ступенів. Ведуться роботи з реконструкції приміщення Кінашівської школи I–III ст. у ДНЗ.

Одним із завдань сучасної української школи є забезпечення рівного доступу до якісної освіти школярам різних категорій відповідно до їхніх схильностей та потреб. Реалізувати це завдання допомагає профілізація навчального процесу.

У цей час у 24 ДНЗ виховується 1 390 дітей (919 – у місті, 471 – у сільській місцевості), з-поміж них у 5 НВК – 129 дітей (65 – у місті, 64 – у селі). Усіма формами дошкільної освіти охоплена 1 671 дитина, що становить 66% від загальної кількості осіб віком від 2 до 6 років, зокрема в місті – 87%, селі – 47%. Охоплення 5-річних дітей дошкільною освітою становить 100 відсотків.

Діяльність відділу освіти спрямована також на реалізацію основних завдань: підготовку вчителів до роботи в нових умовах початкової школи, активну просвітницьку роботу з батьками першокласників, створення матеріальної і навчально-методичної бази для впровадження Державного стандарту.

У ЗНЗ навчаються 6 083 учні. Середня наповнюваність шкіл становить 114 учнів.

Проведений аналіз навчальних досягнень учнів 2–11 класів у 2011/2012 н. р. свідчить про те, що середній показник одного учня по району складає 7,9 балів. Високий рівень навчальних досягнень показали учні Блюдниківської школи (8,16), Галицької гімназії (7,9), Залуквянської школи (7,8), Бурштинської гімназії (7,7).

Певною мірою показником якості освіти є рівень навчальних досягнень учнів за результатами ЗНО.

Так, I місце в рейтингу серед закладів I–III ст. займає Галицька гімназія, II – Бурштинська школа I–III ст. № 3, III – Більшівцівська школа I–III ступенів.

Виховна робота спрямована на реалізацію "Програми національного виховання учнівської молоді Галицького району на 2010-2015 рр.". Сьогодні створено 24 моделі виховної роботи в закладах освіти району.

Важливим показником роботи з обдарованими дітьми є результативність виступів наших учнів на предметних олімпіадах, конкурсах-захистах науковдослідницьких робіт, турнірах, фестивалях. Ці показники покращуються з кожним роком.

Професійне і допрофесійне навчання учнів відбувається у Галицькому та Бурштинському МНВК, де учні можуть здобути професію за 5 спеціальностями. Тут допрофесійну та професійну освіту здобуває 561 учень (79%) старших класів шкіл району.

Якщо 2010/2011 н. р. в нас було 13 при-

зерів обласного етапу олімпіад, то у 2011/2012 н. р. – 23, що становить 30% від усіх учасників. Найкращі результати у III етапі олімпіад показали учні з екології (II місце), педагогіки та психології (II місце), хімії (IV місце), англійської мови (IV місце). Загальнокомандне рейтингове місце – 7.

У рамках виконання цієї програми 96% педагогічних працівників району пройшли тренінг "Цифрові технології", 40% – навчання за програмою "Intel. Навчання за-

Перед освітянами стоїть важливе завдання – забезпечити виконання Державної цільової програми впровадження в навчально-виховний процес інформаційно-комунікаційних технологій "Сто відсотків" на період до 2015 року.

ради майбутнього", виконання якої продовжується у 2012/2013 навчальному році. Всі навчальні заклади району мають адресні довідки на освітянському сайті "Педагогічна преса", готуються до виконання програми "Відкритий світ". За програмою "Відкритий світ" почала працювати Бурштинська школа I–III ст. № 1, а через рік – інші зареєстровані навчальні заклади.

Освіта Галицького району перебуває в постійному розвитку та самовдосконаленні, адже від того, як функціонує наша галузь, залежимо результат соціально-економічних перетворень регіону в майбутньому.

Василь МАТІЇВ,
начальник відділу освіти

В УМОВАХ НОВОГО ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

З 1 вересня 2012 року розпочалося впровадження Державного стандарту початкової загальної освіти. Його зміст укладений відповідно до мети початкової школи, з урахуванням пізнавальних можливостей і потреб учнів, визначає її зміст, спрямовує процес навчання і виховання на формування та розвиток духовно-моральних та інтелектуальних цінностей школярів.

Тож як педагоги організують навчальну діяльність дітей, щоб вони стали активними учасниками процесу засвоєння знань, відчували задоволення від результату своєї праці, усвідомлювали власний успіх?

Галина ЛІУШ, учитель Більшівцівської школи І-ІІІ ступенів

У цьому навчальному році я працюю із 30-ма першокласниками. Головним завданням вважаю створення сприятливого середовища для адаптації дитини до систематичного шкільного навчання, що значною мірою забезпечуватиме їй подальший розвиток, успішне навчання і виховання. Особливу увагу приділяю збереженню та зміцненню фізичного здоров'я дітей, моральному та громадянському вихованню. Із цією метою намагаюся організувати активну співпрацю з батьками, з медичними працівниками, шкільним психологом, учителями-предметниками, вихователем групи продовженого дня. Результатами такої діяльності мають стати: краще вивчення індивідуальних можливостей та стану здоров'я кожного першокласника; здійснення особистісно орієнтованого навчання і виховання; упровадження здоров'язберігальних технологій навчально-виховного процесу, яке я здійснюю як член обласної творчої групи вчителів початкових класів; бесіди з батьками на психолого-педагогічну тематику тощо.

Велику роль у становленні процесу навчальної діяльності відіграють перші два тижні перебування дитини в школі. Тому було активізовано проведення "Ранкових зустрічей", передбачених програ-

мою розвивального навчання і рекомендованих як окремий курс введення першокласника у шкільне життя. Саме такий метод роботи дозволяє набувати необхідних навичок вільного й невимушеного спілкування, розпочинати новий день у школі з позитивних емоцій, цікаво і щораз по-іншому. Як правило, більшість батьків позитивно ставляться до цього, адже саме вони найбільше зацікавлені у збереженні психічного здоров'я дітей, активізації їх пізнавальної, практичної, соціальної діяльності, засвоєння методів пізнання навколишнього світу.

Принципово новим стало те, що вперше змістом початкової освіти передбачені вміння, навички та способи діяльності. Кожен навчальний предмет має стати не лише метою навчання, а, насамперед, засобом розвитку і виховання дитини.

Державний стандарт сформовано на засадах особистісно орієнтованого і компетентнісного підходів, що зумовлює чітке визначення результативної складової засвоєння змісту. Згідно зі стандартом освітній процес у початковій школі спрямовую на досягнення результатів навчання учнів, формування ключових і предметних компетентностей. Саме це і є фундаментом успішного навчання в основній школі.

У чому ж полягають основні зміни? Які проблеми можуть виникнути у зв'язку з упровадженням нового Державного стандарту початкової загальної освіти?

Оксана ШЕВЧУК, методист РМЦ

Так, сьогодні передбачено багато змін у навчально-виховному процесі початкової школи. Насамперед, це введення іноземної мови з 1-го, інформатики – з 2-го класів; унесення у зміст кожної освітньої галузі діяльнійшої змістової лінії; використання здоров'язберігальних технологій. Це вимагає відповідних матеріальних ресурсів, а головне, основна увага має бути спрямована на інноваційного педагога (агента змін), який здійснює діяльність за самостійно обраним напрямом, має високу мотивацію праці й досягає значних результатів.

Одним з аспектів забезпечення якісної освіти є професіоналізм тих, хто навчає, їх поінформованість, готовність до змін. Варто зазначити, що кваліфікаційний рівень серед педагогів початкової школи досить високий. Більшість із них упроваджують інновації, зокрема, інтерактивні технології, розвивальне навчання, що сприяє вдосконаленню навчально-виховного процесу саме в 1-му класі.

На жаль, залишається ряд і невирішених проблем. Так, у 1-му класі іноземну мову викладають 47 педагогів, які не є фахівцями з початкового навчання. З цією метою проведено ряд науково-методичних практикумів.

Особливу увагу варто зосередити на формуванні готовності педагогів до використання ІКТ як засобу їх професійності, мобільності та конкурентоспроможності в нових соціокультурних умовах. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України акцентує на необхідності 100-відсоткового оволодіння педагогами основами інформаційно-комунікаційних технологій.

Неабиякого значення вчитель має надавати збереженню та зміцненню фізичного здоров'я учнів. Аналіз проекту Базової програми з предмета вказує, що, на відміну від чинної, навчальний матеріал розподілений не за видами спорту, а за видами фізичних вправ. Окрім того, виокремлено обов'язкову складову та варіативні модулі. Тому важливо завчасно забезпечити належні умови для їх реалізації (наприклад, варіативних модулів для танцювальної аеробіки, спортивного танцю тощо).

Реалії сьогодення вимагають змінити підхід у роботі педагогів з батьківською громадськістю. На жаль, спостерігаємо, що лише окремі батьки цікавляться новачками в освіті, звертаються за порадою до практичного психолога, соціального педагога школи. Немаловажну роль відіграє також і ефективна просвітницька робота із сім'єю

щодо виховання здорової дитини, профілактики захворювань та їх ускладнень, створення здоров'язберігального середовища вдома.

У контексті організаційно-педагогічного забезпечення необхідно наголосити і на потребі вдосконалення навчально-виховного процесу, створення сприятливих умов навчання дитини в 1 класі відповідно до оголошеної Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України Всеукраїнської акції "Дай руку, першокласнику!", яка не є одноразовою. Варто сказати, що в районі проведена належна робота із школярами підготовчої групи та їхніми батьками. Проте невирішеною проблемою залишається облаштування кімнат для денного відпочинку (сну) у групі продовженого дня, приміщення для організації рухливих ігор із необхідним обладнанням.

Отже, завданнями, для початкової школи на найближчі чотири роки є це створення відповідного сприятливого середовища для адаптації дитини до систематичного шкільного навчання, формування та розвиток духовно-моральних та інтелектуальних цінностей учнів, упровадження здоров'язберігальних технологій навчально-виховного процесу.

Будні навчальних закладів

Діяльність колективу Галицької школи І–ІІІ ст. № 1 вибудовується так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника власного життя, гармонізації і гуманізації взаємин між учнями і педагогами, школою та родиною, ґрунтуючись на ідеї усвідомленого вибору особистого життєвого шляху.

Педагогічна творчість учителя впливає на розвиток учня. Адже плекати талант – це велика відповідальність, але разом із тим – відчуття радості успіху за свою працю, за перші учнівські “сходинки” у великий світ науки. Тому приділяємо велику увагу вдосконаленню педагогічної майстерності, модернізації педагогічних технологій, у здійсненні яких першочергового значення набуває самоосвіта вчителя як запорука успішної роботи кожного навчального закладу.

Девізом колективу Галицької школи № 1 є такі слова: “Ми не намагаємось стати кращими за інших, ми прагнемо стати кращими за нас сьогоднішніх”.

Педагоги закладу беруть активну участь у різноманітних фахових конкурсах та виставках: “Учитель року”, “Класний керівник року”, “Учитель-новатор”, “Ярмарок педагогічних ідей”, “Педагогічний вернісаж”.

Школа має статус опорної в районі з викладання української мови та літератури, музичного мистецтва, математики, початкового навчання, організації соціально-психологічного супроводу навчально-

виховного процесу в закладах освіти.

Педагоги намагаються урізноманітнити форми роботи так, щоб дитина відчула необхідність своєї присутності на уроці. Успіх праці вчителів вбачають у постійному спілкуванні з дітьми, у взаємній любові вчителя й учня, у вмінні зацікавити дітей навчанням.

Велику увагу в навчальному закладі приділяємо роботі з обдарованими дітьми. Навчальний процес спрямований на максимальний розвиток індивідуальних здібностей вихованців. Вони стають призерами та переможцями II і III етапів всеукраїнських учнівських олімпіад із базових дисциплін, Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН, Всеукраїнського учнівського мовно-літературного конкурсу ім. Т. Шевченка. Випускниця 2012 року Дарина Йосипишин отримала 200 балів за результатами ЗНО з хімії.

У школі діють учнівські проекти “Дитячий майданчик”, “Шкільне радіо”, “Бабусина світлиця”, “Шкільна капличка”, “Спортивний майданчик”. Цього року завершилась робота над створенням проекту “Пам’ятники Т. Шевченку в Галицькому районі,

СТВОРЮЄМО ПОЗИТИВНИЙ ІМІДЖ

на Прикарпатті, в Україні та світі”, який учні успішно презентували у святошній академії “Пізнаймо заново Тараса” на базі Національного заповідника “Давній Галич”. Його продуктом стала невеличка монографія “Вшановуємо Тараса”. На заключному етапі знаходиться проект “Галицька абетка”. Складася і певна система виховної роботи. Її реалізація ґрунтується на таких принципах: школа – для дитини (вищим показником оцінки роботи школи вважається самопочуття в ній кожного учня); висока вимогливість до учня повинна поєднуватися з повагою до його людської гідності; навчання і виховання – взаємозалежні процеси, засновані на взаємодії педагога, вихованця й батьків.

Дотримуючись цих засад, у навчальному закладі введено учнівське самоврядування, метою якого є сформувані в дітей почуття господарів школи; уміння співпрацювати на принципах гласності й демократизму.

Уже звичними стали такі загаль-

Наша школа – це великий, надійний, теплий дім, де є робота й відпочинок, свята і будні і, найголовніше, – добрі традиції.

ношкільні заходи, як козацькі ігри та забави, свято шкільної каплички, духовне свято “Робити треба все на совість, заповідями жити на Землі”, інсценізація ук-

раїнської пісні та інші.

Нашою гордістю є хорові колективи. Так, хор дівчат “Галицькі зорі” та хор хлопців “Лицарі” мають звання зразкових.

Належним чином ведеться робота з виховання у школярів здорового способу життя.

Із року на рік відбуваються певні зміни, але одне залишається сталим: школа, як і раніше, існує для дітей і намагається створити своїм вихованцям та їхнім батькам атмосферу благополуччя, успіху і безпеки.

Велика увага приділяється також і духовному вихованню учнів. Окрім відвідування Служби Божої, яка проводиться у храмі Різдва Христового м. Галича, традиційно у школі проходять бесіди з участю духовних наставників.

Заклад тісно співпрацює з Національним заповідником “Давній Галич”, районним братством вояків УПА. Має певний досвід роботи в налагодженні міжнародних зв’язків із комплексом загальноосвітніх шкіл № 4 м. Лігниця Республіки Польща, Румунії. Вважаємо, що це сприятиме розширенню світогляду учнів, зміцненню взаєморозуміння між молоддю.

Любов ПОБУЦЬКА,
заступник директора
Галицької школи №1
Галицької районної ради

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ КОЛЕКТИВУ

Малокомплектна школа в селі має плюси: можна побачити кожну дитину, відкрити в ній своє “я”, підготувати до дорослого життя. Втім є і мінуси: відсутність транспортного сполучення з районним центром, зменшення кількості дітей, труднощі в зимовий період. Проте попри всі перешкоди творчий колектив учителів Височанської школи І–ІІ ст. працює самовіддано, цікаво і тісно співпрацює з батьками та громадськістю села.

Насамперед, ведемо подвижницьку духовну та патріотичну роботу в школі, селі та поза його межами. Розробили модель

Ми формуємо патріотів України на прикладах славних козацьких отаманів, образів славних героїв УПА, прикладах жит-

Поради психолога

ЯК ДОПОМОГТИ ДИТИНІ ПОДОЛАТИ ТРУДНОЩІ?

Вступ до школи є одним із найважливіших етапів життєвого шляху дитини. Початок її навчання в першому класі – складний та відповідальний етап. Адже відбувається дуже багато змін. Це не тільки нові умови життя та діяльності, це й нові контакти, нові стосунки, нові обов’язки.

До важливих можна віднести зміни, що пов’язані з характером спілкування першокласника з оточуючими людьми. Централь-

Насамперед, ведемо подвижницьку духовну та патріотичну роботу в школі, селі та поза його межами. Розробили модель школи майбутнього – школи духовності, прагнемо зробити внесок у моральне та духовне оновлення, намагаємося досягнути до серця кожного, вчимо дитину знайти себе. Приміром започатковано “Велику обітницю”-дев’ятницю – 9 перших п’ятниць місяця йти до сповіді і приймати святе Причастя, читати повчальні приклади і розповіді. Це вчить бути чесними, моральними, відповідальними людьми. Височанці – маленькі прочани, що беруть

активну участь у прощах, вивчають історію рідного краю, підкорили гору Хом’як, торували незвідані стежки Карпат.

У просторому коридорі створено куточок духовності, де встановлено ікону Матері Божої – старовинний образ, прикрашений віночком із квітів-лілій, від кожної дитини. Щопонеділка саме у цьому місці вервечкою розпочинають свій робочий тиждень школярі та вчителі. Як відгомін обласного з’їзду спільнот “Матері в молитві”, що відбувся влітку в с. Крилос, створена спільнота “Матері в молитві” в селі, координатор якої Галина Пицко. Це все дає можливість глибше пізнати багатство християнської спадщини, відкривати себе та зростати духовно.

Ми формуємо патріотів України на прикладах славних козацьких отаманів, образах славних героїв УПА, прикладах життя і боротьби відомих героїв – наших земляків Марійки Петришин, члена редакції журналу “Чорний ліс”, Марка Боеслава (М. Дяченка), редактора підпільного журналу, поета. У рамках святкування урочистостей до 100-річчя М. Боеслава, учнів школи було запрошено до виступу в обласному центрі патріотичного виховання молоді ім. С. Бандери.

Наші вихованці люблять музику і спорт, малюнки й танці, під керівництвом учителів Л. Пицко, Н. Левицької, Л. Галайкевич беруть участь у конкурсах та експедиціях.

Наших дітей знають в області та за кордоном. Наприклад, малюнки Надії Зобків побачили світ у журналі “Зернятко”, вона учасниця українсько-литовського конкурсу малюнків, а учень 7 класу І. Третяк – гравець футбольної команди СДЮШОР “Прикарпаття” (Івано-Франківськ). Активними учасниками художньої самодіяльності школи є Н. Горальчук та М. Хом’як (бандуристи), Х. Горальчук (фортепіано),

М. Кицько (скрипка), Я. Павленчук (труба), Н. Литвинець (танці). А нещодавно Я. Павленчук отримав високу нагороду – III почесне місце на районному конкурсі патріотичної пісні (керівник – Г. Рошко).

Ми збираємо та записуємо легенди, стародавні забуті пісні, обряди, звичаї, зберігаючи народні надбання та давні традиції. Розпочато роботу над проектом “Святий вечір у вишиванці”.

Наш колектив допомагає залучити кожного учня до творчого пошуку, підтримати дитину, відвернути від поганого, спонукає дітей знайти себе, повірити у власні сили, бути добрими і любити один одного.

Ольга САВЧУК,
директор Височанської школи I–II ст.

До важливої можна віднести зміни, що пов’язані з характером спілкування першокласника з оточуючими людьми. Центральною фігурою стає вчитель, який виступає як авторитет і постачальник нової інформації. Дедалі більшого значення набувають однолітки. Змінюється соціальна позиція: був просто дитиною – тепер став учнем. Змінюється соціальний інститут навчання і виховання: не садочок чи бабуся, а школа, де навчальна діяльність стає обов’язковою, соціально значущою, такою, що розширює права та обов’язки дитини, її взаємостосунки з навколишніми. Отже, змінюється все життя дитини: все підпорядковується навчанню, школі, шкільним справам.

Тому важливо, щоб учень без труднощів адаптувався до навчання у школі. Адже відбувається його включення в систему взаємостосунків класу з його традиціями, нормами життя, ціннісними орієнтаціями.

Ми так захопилися навчанням наших дітей, що забули: сама суть освіти дитини – створення її щасливого життя. Адже саме щасливе життя – це те, чого ми щиро бажаємо своїм дітям і собі (С. Харісон)

Звичайно, дитина пристосовується до школи не відразу. Не один тиждень потрібен для того, щоб призвичаїтися до школи посправжньому. Це вельми тривалий процес, який пов’язаний зі значним напруженням усіх систем організму. Період адаптації може тривати від 2–3 тижнів до 5–6 місяців залежно від багатьох чинників: індивідуальних особливостей дитини, характеру стосунків з оточуючими, типу навчального закладу (рівня складності освітньої програми) та рівня готовності дитини до навчання.

Виникають питання: як допомогти дитині подолати труднощі, як знайти спільну мову з учителем та однокласниками, що зробити для того, щоб учень не втратив інтересу до навчання?

Отже, одним із найважливіших чинників успішної адаптації дитини є підтримка дорослих.

Головна роль у створенні сприятливого психологічного клімату в класі, поза сумнівом, належить учителям.

Отже, хороший учитель уміє:

- пристосовуватись до природи своїх вихованців, а не пристосовувати їх до себе;
- полегшувати, а не ускладнювати дітям їхню непросту внутрішню роботу зі самовдосконалення, духовного становлення; допомагати душі, що лише розпочинає свій життєвий шлях, жити власними силами;
- виявляти терплячість і спостережливість, сповідувати тезу: “Чекай і спостерігай! Не поспішай. Поважай природу та бери її до уваги”;
- забувати про себе як розпорядника;
- не вимірювати своїми “дорослими” мірками дітей, а намагатися поставити себе на їхнє місце;
- забезпечувати дітям спокійне середовище, яке допомагає їм зосередитися, почуватися затишно і спокійно;
- стежити за своїм психічним станом;
- заохочувати до ризику – це зменшує страх перед невдачею.

Отже, своєчасно помічати нові тенденції, брати до уваги реальний життєвий контекст, зважати на вимоги часу, поєднувати в собі гнучкість із чіткою педагогічною позицією – важливі чинники професійного та особистісного самовдосконалення педагога.

Лесья КОВАЛЬЧУК,
методист РМЦ відділу освіти
райдержадміністрації

ПСИХОЛОГ ДОПОМАГАЄ АДАПТУВАТИСЬ ПЕРШОКЛАСНИКУ

Для забезпечення якісного психологічного супроводу процесу входження учнів у вир шкільного життя психологічна служба області впродовж серпня–вересня особливу увагу приділяла просвітницькому та консультативному напрямкам роботи щодо адаптації першокласників.

На колегії головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації розглядали питання психологічного супроводу першокласників. У своєму виступі Галина Мельник, практичний психолог Івано-Франківської школи № 2 Івано-Франківської міської ради зосередилася на психологічних особливостях адаптації дитини до навчання у першому класі. Зокрема, вона наголосила на проблемах різного характеру, які впливають на психічне здоров'я дитини в початковій школі, та шляхах їх попередження та подолання.

Методисти відділів (управлінь) райдержадміністрацій (міськвиконкомів), які відповідають за психологічну службу, організували семінари для працівників психологічної служби з цього питання. У свою чергу, практичні психологи та соціальні педагоги провели для вчителів «круглі» столи, тренінги, психолого-педагогічні конференції та семінари, диспути, діалоги, корекційні заняття, інтерв'ю, семінари-практикуми. Найактуальнішими пи-

Метою лекторіїє стало підвищення обізнаності батьків із питаннями особливостей психічного розвитку, навчання і виховання дітей молодшого шкільного віку.

таннями на згаданих заходах були: організація адаптаційного періоду учнів перших класів, новий стандарт початкової освіти, шкільне навантаження та здоров'я дитини, вплив класного колективу на форму-

вання особистості, важливість правильного та своєчасного встановлення контактів першокласників з однолітками, іншими дітьми та дорослими під час адаптаційного періоду, проблеми першого року навчання у школі, взаємодія сім'ї та школи в пе-

ріод адаптації першокласника, психологічна готовність до навчання, психологічні властивості учнів молодшого шкільного віку.

Звичайно, фахівці психологічної служби не оминули увагою батьків першокласників. Психолого-педагогічну просвіту їх було спрямовано на підвищення педагогічної культури, розвиток позитивного сприйняття своїх дітей, себе самих, навколишнього світу, психологічних умінь попереджати причини дезадаптації дитини в першому класі, спілкування на засадах емпатії тощо.

На семінарах-практикумах та тренінгах родичі дізнавалися, як допомогти дитині на початку шкільного навчання, тренувалися в

розвитку навичок ефективної інтеракції з учителем, школою, вчилися об'єктивно оцінювати результати діяльності дитини. Важливо, щоб батьки, особливо на першому році навчання дитини, підтримували постійний зв'язок зі школою, знали, як поводить себе дитина, які в неї проблеми.

З метою різнобічного розгляду окресленої проблеми фахівці психологічної служби використовували інтерактивні форми роботи з батьками. Варто зазначити, що в організації інтерактивного навчання батьки моделювали життєві ситуації, спільно вирішували питання шляхом аналізу обставин та відповідної ситуації, виробляли навички спілкування з іншими, критичного мислення, прийняття продуманих рішень. Основні інтерактивні форми, що їх застосовували, – це діалог, тренінг, синтез думок, коло ідей, робота в групах, рольові ігри, дискусії тощо. Їх рушійною силою було велике бажання всіх знайти спільне рішення проблеми адаптації учнів першого класу до школи.

Фахівці наголошували, що батьки для вирішення індивідуальних питань можуть завжди звернутися до вчителя та психолога, які допоможуть вирішити проблемні питання. Для цього призначають індивідуальні чи групові консультації. Їх зміст може бути різним, але головною метою залишається підвищення педагогічної та психологічної культури батьків, встановлення партнерських стосунків, визначення конкретних шляхів і методів спільного впливу на дитину.

Рівноправними учасниками багатьох заходів були як педагоги, так і батьки. Адже від того, якою буде співпраця, наскільки злагодженими стануть їх кроки в роботі з дитиною, великою мірою зале-

жатиме процес її адаптації до школи.

До проведення просвітницьких та консультативних заходів працівниками психологічної служби залучалися інші фахівці. Зокрема, запрошувалися практичні психологи та соціальні педагоги шкіл, учителі початкових класів, учителі-предметники, класні керівники, педагоги-організатори,

Від злагодженої співпраці шкільної психологічної служби, учительського колективу та батьків залежить успішна адаптація учнів у соціумі і, зокрема, шкільному та класному колективах.

голови методоб'єднань, логопеди, тифлопедагоги, дефектологи, психоаналітики, доценти кафедри психології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, працівники ПМПК, медичні працівники, батьки, опікуни.

У результаті успішної адаптації формуються соціальні якості спілкування, поведінки та предметної діяльності. Водночас підвищується навчальна мотивація, уміння спілкуватися з однолітками і дорослими тощо.

Адаптаційний період у школі передбачений для створення позитивної благополучної атмосфери, прийняття дітьми і вчителем один одного, пошук у оптимальної для кожного позиції нової ситуації. Цей етап у школі полягає в тому, щоб створити неминучий процес адаптації більш інтенсивнішим, ефективність якого значною мірою визначається діяльністю психологічної служби закладу.

**Тетяна ГЛУХАНЮК;
Лілія КРИКУН,
методисти-практичні
психологи ОЦППСР**

Сьогодні чимало питань виникає стосовно дисциплінарної відповідальності працівника. Роз'яснення відповідно до чинного законодавства дає юрист обласного інституту післядипломної педагогічної освіти Оксана Бзова.

ПОРЯДОК ПРИТЯГНЕННЯ ПРАЦІВНИКА ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Відповідно до ст. 21 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) трудовий договір є угодою між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підляганням внутрішньому трудовому розпорядку, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівнику заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Відповідно до ч. 1 ст. 142 КЗпП України правилами внутрішнього трудового розпорядку на підприємствах, в установах, організаціях визначається трудовий розпорядок. Відповідно до ст. 139 КЗпП України працівники зобов'язані працювати чесно й сумлінно, своєчасно й точно виконувати розпорядження власника або

уповноваженого ним органу, додержуватись правил трудової і технологічної дисципліни, вимог нормативних актів про охорону праці, дбайливо ставитися до майна власника, з яким укладено трудовий договір.

Відповідно до ст. 140 КЗпП України щодо окремих несумлінних працівників можуть застосовуватися в необхідних випадках заходи дисциплінарного і громадського впливу. Згідно із ст. 147 КЗпП України за порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано тільки один із таких заходів стягнення: догана або звільнення.

Згідно зі ст. 147–1 КЗпП України органом, правомочним застосовувати дисциплінарні стягнення, є орган, якому надано право прийняття на роботу працівника.

Відповідно до ст. 148 КЗпП України дисциплінарне стягнення застосовується власником або уповноваженим ним органом безпосередньо за виявленням проступку, але не пізніше одного місяця з дня його виявлення, не рахуючи часу звільнення працівника від роботи у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю або перебуванням його у відпустці. Дисциплінарне стягнення не може бути накладене пізніше шести місяців з дня вчинення проступку.

Порядок застосування дисциплінарних стягнень передбачений ст. 149 КЗпП України: до застосування дисциплінарного стягнення власник або уповноважений ним орган повинен зажадати від порушника трудової дисципліни письмові пояснення; за кожне порушення трудової дисципліни може бути застосовано лише одне дисциплінарне стягнення; при об-

ранні виду стягнення власник або уповноважений ним орган повинен врахувати ступінь тяжкості вчиненого проступку і заподіяну ним шкоду, обставини, за яких вчинено проступок, і попередню роботу працівника.

Власник не має права, наприклад, оголосити догану, а потім ще й звільнити працівника.

Разом з тим якщо власник підприємства, установи, організації, оголосивши догану, скасував цей наказ і видав новий, за яким звільнив працівника, то така заміна стягнень буде відповідати закону, якщо звільнення проведено з дотриманням установленого порядку.

Якщо при розгляді судом справи про поновлення на роботі особи, трудовий договір з якою був розірваний за порушення трудової дисципліни, суд дійде висновку, що проступок дійсно вчинено, але звільнення проведено без урахування ступеня тяжкості обставин, за яких він був учинений, а також попередньої поведінки працівника, його ставлення до праці, позов може бути задоволений.

Однак у цьому випадку суд не має права замінити звільнення іншим видом стягнення, оскільки відповідно до ст. 147 КЗпП України накладення на працівника дисциплінарного стягнення є компетенцією власника підприємства, установи, організації, з яким працівник перебуває у трудових відносинах.

Обставини вчинення дисциплінарного проступку можна поділити на два види: ті, що пом'якшують, і ті, що обтяжують відповідальність.

До обставини, що пом'якшують відповідальність відносять:

- вчинення дисциплінарного проступку вперше;

- вчинення дисциплінарного проступку з необережності;

- малозначущість заподіяної шкоди.

До обставин, що обтяжують відповідальність, відносять:

- вчинення проступку не вперше;

- настання негативних наслідків для підприємства, установи, організації;

- умисел працівника;

- вчинення дисциплінарного проступку в нетверезому стані, в стані наркотичного чи токсичного сп'яніння;

- втягнення в здійснення порушення трудової дисципліни інших працівників.

При визначенні виду стягнення враховуються і попередня робота працівника, його ставлення до праці.

Якщо працівник відмовився дати письмове пояснення, власник повинен скласти акт про відмову від пояснення та провести службове розслідування (службову перевірку) щодо порушення трудової дисципліни.

Даючи письмові пояснення, працівник має відповісти на наступні питання:

- чи був насправді факт порушення трудової дисципліни;

- у якій формі вини проявилось порушення трудової дисципліни;

- причини, що спонукали працівника вчинити дисциплінарний проступок, обставини, за яких його вчинено.

Відмова працівника дати письмові пояснення щодо порушення трудової дисципліни, не перешкоджає накладенню на працівника відповідного стягнення.

Стягнення оголошується в наказі й повідомляється працівникові під розписку.

УКРАЇНА
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ

НАКАЗ

від 14.09.2012р. № 538
м.Івано-Франківськ

Зареєстровано в головному
управлінні юстиції
в Івано-Франківській області
25.09.2012р. за № 41/1138

**Про затвердження Положення про
обласний конкурс поезії
серед учнів професійно-технічних
навчальних закладів та студентів
вищих навчальних закладів
I–II рівнів акредитації**

Відповідно до Програми розвитку освіти Івано-Франківщини на 2008–2015 роки, затвердженої рішенням сесії обласної ради від 28.03.2008р. № 516-20/2008 зі змінами та доповненнями від 27.03.2009р. № 773-29/2009, від 15.03.2010р. № 1026-37/2010, від 24.03.2011р. № 79-4/2011, від 16.09.2011р. № 241-9/2011, від 25.11.11р. № 327-11/2011

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про проведення обласного конкурсу поезії серед учнів професійно-технічних навчальних закладів та студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації (додається).

2. Головному спеціалісту, юрисконсульту відділу професійної освіти і науки головного управління освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації О.І.Зрайко забезпечити подання на державну реєстрацію до головного управління юстиції в Івано-Франківській області наказу “Про затвердження Положення проведення обласного конкурсу поезії серед учнів професійно-технічних навчальних закладів та студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації”.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника начальника головного управління освіти і науки І.О.Гаврилюка.

Перший заступник
начальника головного управління **І. Будзак**

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ головного управління освіти
і науки облдержадміністрації
від 14.09.2012р. № 538

Зареєстровано в головному управлінні
юстиції в Івано-Франківській області
“25” вересня 2012р. за № 41/1138

**Положення
про обласний конкурс поезії серед учнів
професійно-технічних навчальних закладів
та студентів вищих навчальних закладів
I–II рівнів акредитації**

I. Загальні положення

1.1. Обласний конкурс поезії серед учнів професійно-технічних навчальних закладів та студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації проводиться з метою пропаганди українського поетичного слова, виявлення обдарованої молоді, розвитку емоційності та художнього смаку особистості, пізнання, осмислення краси художнього слова, удосконалення мистецтва живого мовлення, залучення учнівської та студентської молоді до книги як джерела знань, глибокого вивчення культури краю.

1.2. В конкурсі беруть участь учні професійно-технічних навчальних закладів та студенти вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації незалежно від форми власності та підпорядкування.

II. Організація конкурсу та визначення переможців

2.1. Обласний конкурс поезії проводиться у два етапи:
I етап – на рівні навчального закладу (між навчальними групами)

II етап – на обласному рівні.

2.2. За підсумками I етапу конкурсу визначаються пе-

реможці. Для участі у II етапі кожен навчальний заклад представляє 2 учасники.

2.3. Заявка на участь у II етапі конкурсу, затверджена директором навчального закладу, у якій містяться дані про конкурсанта (прізвище, ім'я, по батькові, рік народження, повна назва навчального закладу, група; прізвище, ім'я, по батькові керівника, який підготував учасника конкурсу, автор та назва твору, що виконується), подається журі під час реєстрації.

2.4. До місця проведення конкурсу учні та студенти прибувають організовано у супроводі керівника, маючи при собі: свідоцтво про народження, учнівський квиток.

2.5. Для організації, проведення та підбиття підсумків обласного конкурсу створюється журі, склад якого затверджується наказом головного управління освіти і науки облдержадміністрації.

2.6. Переможці II етапу конкурсу визначаються у трьох номінаціях: лірика, авторський твір, гумор. Висновок журі є остаточним.

III. Вимоги до конкурсної програми

3.1. До конкурсної програми читців добираються уривки з літературних творів різних жанрів світової та вітчизняної класики, сучасних авторів, авторські твори. При підборі репертуару конкурсантам рекомендується звернути увагу на літературні твори українських поетів, гумористів, твори сучасних місцевих авторів.

3.2. Критерії оцінювання: художній рівень виконання, сценічна культура виконання, актуальність обраного літературного матеріалу.

IV. Нагородження учасників конкурсу

4.1. Результат проведення II етапу конкурсу затверджується відповідним наказом головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації.

4.2. Переможці II етапу конкурсу нагороджуються грамотами головного управління освіти і науки облдержадміністрації.

4.3. Переможці конкурсу можуть бути відзначені спеціальними дипломами або призами. Журі має право всі призові місця не присуджувати або ділити їх.

**Заступник начальника
головного управління**

освіти і науки облдержадміністрації

І. Гаврилюк

ВОГОНЬ – НАШ ДРУГ ЧИ ВОРОГ?

Справжнісіньке відкрите судове засідання відбулося в івано-франківській загальноосвітній школі № 26. На лаві підсудних – Вогонь, котрий звинувачено в навмисному влаштуванні пожеж, загибелі людей, знищенні надбаного важкою працею майна. Суддя, прокурор, адвокат, секретар та свідки – учні 4-А класу.

Претензії до Вогню – закономірні і зрозумілі. Кожен другий школяр ставав свідком його злої сили: хтось бачив пожежу, у когось на дачі через спалення сухого листя ледь не загорівся дачний будинок, інший – у новинах спостерігав за жакливими наслідками вогневих випадків. Свідки обвинувачення стверджували: вогонь – ворог, ворог, ворог!

Захисники та адвокат заперечили: вогонь – друг, а у всіх бідах та нещастях винні люди, безвідповідальні і безтурботні. Судові дебати тривали досить довго – і ось, нарешті, справедливий вирок: Вогонь не винен, він – надійний товариш і помічник за умов правильного та обережного ставлення.

Це маленьке театралізоване свято влаштували четвертокласники з нагоди відвідин їхньої школи працівниками управління Держтехногенбезпеки в області. Зустріч пройшла цікаво та невимушено. Фахівці розповіли дітям про основні причини та жакливі наслідки пожеж, нагадали елементарні правила поведінки з вогнем, електричними і газовими приладами. Ці ж нехитрі істини підтвердили і герої навчальних мультиплікаційних фільмів, котрі продемонстрували гості малим допитливим глядачам.

Саме за допомогою спілкування з людьми, котрі найкраще розуміються на цьому, потрібно навчати дітей безпеки жит-

тєдіяльності, – переконана педагог із 40-літнім стажем Любов Бітюцьких. З її легкої руки і розігрувалася чудова сценка, основні фрагменти якої школярі запам'ятають надовго. Намагаємося якнай-

частіше запрошувати на наші виховні години фахівців з пожежної безпеки, – з ентузіазмом розповідає вчителька. – Одна така зустріч може замінити кілька тематичних уроків. Інформація, почута від людей у погонах, сприймається дітьми набагато серйозніше і глибше, ніж розповіді навіть найкваліфікованішого педагога. Учні ще довго обговорюють ваші візити та на практиці застосовують ваші поради.

Заходи за участю фахівців Держтехногенбезпеки проводимуться і в інших навчальних закладах міста та області, адже профілактична робота з підростаючим поколінням, спрямована на попередження пожеж, – одна з пріоритетних ділянок роботи управління.

ПАМ'ЯТКА

щодо дотримання правил пожежної безпеки в осінньо-зимовий пожежонебезпечний період

З початку 2012 року на території Івано-Франківщини виникло 1 815 пожеж, у вогні загинуло 48 осіб, у т. ч. 1 дитина, 55 мешканців краю отримали травми. Як свідчить статистика, майже 80% пожеж виникає в житловому секторі, здебільшого з настанням осінньо-зимового періоду.

Щоб зберегти своє життя та життя близьких вам людей:

- Не допускайте використання для обігріву приміщень несертифікованих та саморобних обігрівальних приладів, газових кухонних плит
- У разі використання серійних обігрівачів прослідкуйте, щоб вони були встановлені відповідним чином, обмежте доступ до них дітей
- Відстань від електричних опалювальних приладів до горючих матеріалів і конструкцій має становити не менше 0,25 м
- Дотримуйтесь правил пожежної безпеки при використанні індивідуальних систем опалення та систем пічного опалення в будинках
- Не залишайте без нагляду, у разі

виходу з приміщень, увімкненими в електромережу нагрівальні прилади, телевізори, праски тощо

- Намагайтеся уникати перевантаження електричних мереж, не вмикайте одночасно кілька побутових електроприладів великої потужності
- Не допускайте застосування саморобних некаліброваних плавких вставок у запобіжниках електричного струму
- Зберігайте запальнички та сірники поза полем зору дітей та у недоступних для них місцях
- Не паліть у ліжку! Це одна з головних причин смертельних випадків при пожежах в оселях!

ПАМ'ЯТАЙТЕ

самі та навчіть дітей, що постійне виконання правил пожежної безпеки – запорука збереження людських життів та матеріальних цінностей!

“А МИ ТУЮ КОЗАЦЬКУЮ СЛАВУ ЗБЕРЕЖЕМО...”

Цей відомий вислів став девізом відважних і талановитих юнаків та дівчат, які є членами військово-спортивного об'єднання “Україна молода” при Бурштинській школі І–ІІІ ст. № 3. Її виховна система побудована на засадах козацької педагогіки, тому що має свою структуру, основні напрями і завдання.

Учні школи, члени коша імені Петра Сагайдачного черпають із джерела козацької минувшини бойовий гарт, вчення, високі патріотичні почуття національної гідності. Школярі (учні 8–11 класів), які є членами військово-патріотичного об'єднання, уже реалізували багато творчих, пошукових проєктів. Один із них – “Козацькими стежками України”. Ентузіасти пройшли козацькими стежками Запорізької Січі, пізнавши таємниці славнозвісної Хортиці, шляхами великого Тараса (м. Канів, с. Шевченкове). Але найважливішим, що допомагало ввібрати витоки минулого – це спілкування з ровесниками, котрі не байдужі до історії свого народу.

Нещодавно юні патріоти Галичини разом із педагогами: Л. Піцун, Г. Хованець, І. Марцінівим, головою батьківського комітету О. Веренко, за підтримки Івано-Франківської облдержадміністрації, Галицької райдержадміністрації вирушили в далеку мандрівку на Черкащину.

Цікавили нас історичні місця: Чигирин, Суботів, Холодний Яр, які

відомі були нам тільки з підручників та художньої літератури. І ось усміхнулось справжнє щастя: ми ступили на благословенну, щедротну землю. До глибини серця вразила доброзичлива зустріч черкашан. У перший день приїзду нам пощастило зустрітися з учнями Черкаської гімназії № 9 – групою кадетів у військових формах.

Пройшла інтелектуальна гра “Я люблю Україну”. Не на шаблях, а розумом, знаннями змагалися старшокласники. І виявилось, що команди обидвох сторін сильні, емоційні, ерудовані. Учні Бурштинської школи представили літературно-музичну композицію “Подай же, Боже, на Землі мені любов, сердечний рай”.

Незабутнім у житті галицьких мандрівників став день, ознаменований цікавою поїздкою в м. Чигирин, с. Суботів, Холодний Яр та хутір Буда. Учні відвідали музей Богдана Хмельницького в Чигирині, піднялися на височину до пам'ятника славного гетьмана, побували на екскурсії біля реконструйованої резиденції Б. Хмельницького. Петро Мосяк, отаман шкільного коша

імені Петра Сагайдачного, промовив: “Я відчуваю себе сучасником козацької доби, душу наповнюють почуття відповідальності, я – захисник краю, я – борець, я – козак!”.

Особливі відчуття охопили тут, хто стояв на місці садиби Хмельницького, а з Богданової криниці напилися води і були повні сил та енергії.

Учень 8-А класу Ігор Кабат спішив до тисячолітнього дуба Максима Залізняка на хуторі Буда. Він справжній козак, мріє бути відважним, як відомий козацький ватажок. Обмін враженнями відбувався під час козацького обіду, який організували черкаські козаки біля гайдамацького ставу. Уха по-черкаськи, козацький куліш, чай із цілющого чигиринського зілля – усе це підбадьорило учасників поїздки. Подорож завершилась у церкві Святої Трійці Мотринського Свято-Троїцького жіночого монастиря. 1769 р. гайдамаки отримали тут благословення на боротьбу з польською шляхтою, з чого почалася Коліївщина.

Час перебування на Черкаській землі швидко минув, але ніколи не зітреється з пам'яті щедра гостинність і взаємність подніпровських побратимів.

Назар ПОНТЕЛЕЄВ,
учень 11-Б класу
Бурштинської школи № 3
Галицької районної ради

Виховуємо особистість

ПРАЦЮЄМО ЗА ДОПОМОГОЮ КНИГИ

Треба знати книгу.

Треба любити і вірити в неї.

Треба виробити в собі вміння та практичну вправність працювати за допомогою книги (М. Рубакін)

Шкільна бібліотека є фундаментом освіти і самоосвіти, берегинею людських знань. Пріоритетний напрям її роботи – підвищення інформаційної, виховної, пізнавальної, культурологічної та навчальної функцій.

Працюючи у шкільній бібліотеці намагаюся найбільше приділити увагу роботі з учнями щодо залучення їх до читання, формування читачьких інтересів, виховання бережливого ставлення до книги. Для цього необхідно творчо підходити до задоволення читачьких запитів, систематично визначаючи конкретні форми діяльності для кожної вікової категорії користувачів. В аналізі читачьких формулярів, анкетуванні, під час індивідуальних бесід вивчаю потреби, нахили читачів окремих вікових груп, рівень їх інформаційної культури.

Мета роботи з формування бібліотечно-бібліографічної грамотності школярів полягає в тому, щоб кожен користувач бібліотеки знав, що без пошуку певної інформації неможливий жоден вид діяльності. Тому, насамперед, розробила методичний посібник “Формування інформаційної культури школяра” для учнів 1–11 класів.

Ретельно добираю та систематизую інформацію про законодав-

чо-правову базу в галузі освіти, нову науково-методичну та художню літературу. Усі нові надходження висвітлюються в “Інформаційному бюлетні нової літератури”, на книжкових полицях “На хвилинку зупинись – нові книги подивись” (для молодших школярів), “Альтернативний підручник – твій помічник у навчанні” (для старшокласників), “Вернісаж книжкових новин”.

Досвід роботи в шкільній бібліотеці переконує в тому, що творчий підхід до справи, висока вимогливість до себе, застосування інноваційних технологій дають позитивний результат.

Мої пошуки у вирішенні проблеми – це виховання вдумливого, компетентного, бережливого читача в умовах комп'ютеризації суспільства. Адже нічого не стоїть на місці, тож потрібно намагатися вчитися працювати цікаво та творчо з використанням новітніх технологій.

Віра МОРИКІТ,
завідувач бібліотеки
Тлумацької школи І-ІІІ ст.
Тлумацької районної ради

Педагоги навчаються

ПРОЄКТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Сучасна школа повинна допомогти учням відчути себе впевненими на

Новини спорту

СПОРТИВНІ ДОСЯГНЕННЯ

В обласному легкоатлетичному кросі, присвяченому 70 річчю УПА, взяло участь 180 осіб із 21 навчального

ДЛЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Сучасна школа повинна допомогти учням відчути себе впевненими на ринку праці, уміти адаптуватися до соціальних змін і криз у суспільстві, бути психологічно стійкими, розвивати здатність до самоорганізації. Це вимагає пошуку нових форм організації навчально-виховного процесу.

Однією з найперспективніших складових освітнього процесу є проектна діяльність, яка створює умови для творчого саморозвитку та самореалізації учнів, формує всі необхідні компетенції: полікультурні, мовленнєві, інформаційні, політичні та соціальні. Регіональним центром Інституту обдарованої дитини НАПН України зніційований триденний, тренінг “Упровадження проектних технологій у навчально-виховний процес” для педагогічних працівників Тисменицького району за підтримки депутата обласної ради Миколи Зелінського.

Завданням тренерів Ольги Нижник, Алли Дутчак, Світлани Клімковської, працівників Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, було ознайомити кожного вчителя з основними напрямками впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій у навчальну діяльність, сформувати вміння розробляти навчальні проекти, створювати веб-сайт, публікацію, презентацію тощо, ознайомити з основними сервісами Інтернету та прийомами роботи з ними. Учасники тренінгу не лише оволоділи базовими комп'ютерними навичками, але й навчилися збирати та аналізувати інформацію, синтезувати нові знання, ефективно співпрацювати між собою, підвищили професійний рівень.

Учителі вважають, що метод проектів може знайти застосування на різних етапах навчання і виховання. Докорінно змінюються взаємини в системі вчитель–учень.

За переконанням тренерів даного заходу, на часі – важливість роботи з проектами.

Саме вони дають прогнозований, конкретний результат, а також і вчителям, і учням надається можливість підвищити інтерес до вивчення окремих предметів, орієнтуватися

в інформаційному просторі, критично мислити, оволодівати комунікативними навичками спілкування, вчитися працювати в команді, брати відповідальність за вибір рішення, аналізувати результати діяльності.

Як показують напрацювання, хвилюють учасників такі проекти, які пов'язані зі здоровим способом життя, дослідженнями історико-культурної спадщини Прикарпаття, поглибленим вивченням окремих аспектів навчальних предметів, формуванням пізнавальної діяльності учнів тощо.

Отриманий учителями досвід матиме продовження в застосуванні його в навчально-виховному процесі, роботі колег-педагогів.

Оксана МИКИТИН,
завідувач регіонального центру
інституту обдарованої дитини
НАПН України

“Освітнянське слово” – видання головного управління освіти і науки Івано-Франківської облдержадміністрації, Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Івано-Франківського обласного комітету профспілки працівників освіти і науки України.

Ресстраційне свідоцтво ІФ № 419 від 27.12.1999 року.
Передплатний індекс 22308

РЕДАКТОР
ОКСАНА
ВАСИЛЕЧКО

Івано-Франківський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Код 02136376. Р/р 35427002001196 в банку УДК
м.Івано-Франківська, МФО 836014.

Адреса редакції: 76000 м.Івано-Франківськ, пл.Мицкевича, 3
тел. 2 24 93
slovo@oippo.if.ua

Редакція не завжди поділяє
позиції авторів публікацій.
За точність викладених фактів
відповідальність несе автор.
Редакція зберігає за собою право
редагувати та скорочувати подані
до газети матеріали, не змінюючи
їхнього змісту.

Газета віддрукована
в друкарні
видавництва
“Місто НВ”
(м. Івано-Франківськ,
вул. Незалежності, 53).
Тираж 1 783

В обласному легкоатлетичному кросі, присвяченому 70 річниці УПА, взяло участь 180 осіб із 21 навчального закладу. Змагання проводилися у трьох зонах.

I – Коломийська зона

I місце – Коломийський політехнічний коледж Національного університету “Львівська політехніка”

II місце – Коломийський медичний коледж ім. І. Франка

III місце – Коломийський економіко-правовий коледж Київського національного торговельно-економічного університету

II – Калуська зона

I місце – “Калуський політехнічний коледж”

II місце – Івано-Франківський технікум ресторанного сервісу і туризму Національного університету харчових технологій

III місце – комунальний вищий навчальний заклад “Прикарпатський лісогосподарський коледж”

III – Івано-Франківська зона

I місце – коледж електронних приладів Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

II місце – Надвірнянський коледж Національного транспортного університету

III місце – Івано-Франківський фінансово-комерційний кооперативний коледж

Особисті результати:

500 м – дівчата

I місце – Тетяна Новаківська (Івано-Франківський коледж електронних приладів), результат – 1.30.0

II місце – Оксана Олексюк (Коломийський медичний коледж ім. І. Франка), результат – 1.31.3

III місце – Іванна Полійчук (коледж Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького), результат – 1.31.6

1000 м – юнаки

I місце – Володимир Румига (Коломийський політехнічний коледж), результат – 2.50.6

II місце – Олег Новошевський (Коломийський політехнічний коледж), результат – 2.50.9

III місце – Богдан Гречанюк (Коломийський політехнічний коледж), результат – 2.52.7

Іван ПРОДАН

Оголошення

Івано-Франківський ОІППО

змінює офіційну
електронну
поштову адресу

Нова адреса:
mail@oippo.if.ua

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!
Продовжується передплата газети
“Освітнянське слово” на 2013 рік.

Індекс видання – 22308.

Передплата приймається на всі місяці, крім липня.

Ціна – 4 грн 60 коп. на місяць
+ оформлення передплати.

Ви, освітяни, на сторінках видання матимете можливість поспілкуватися, поділитися досвідом роботи, висловити свій погляд, ознайомитися з новітніми педагогічними технологіями, отримати відповідь чи консультацію з того або іншого питання.

